

Лук'яненко О. В. «Мій характер не підходить для вчителювання»: професійне покликання студентів педагогічних вишів УРСР доби «відлиги» (ч.1) // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. – К., 2015. Випуск 99 – С.48-51.

УДК 94 (477) «1953/1964» : 378

Лук'яненко Олександр Вікторович

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри культурології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

lukyanenko.ov@gmail.com

**«МІЙ ХАРАКТЕР НЕ ПІДХОДИТЬ ДЛЯ ВЧИТЕЛЮВАННЯ»:
ПРОФЕСІЙНЕ ПОКЛИКАННЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШІВ
УРСР ДОБИ «ВІДЛИГИ» (1)**

Анотація. Стаття ілюструє еволюцію профорієнтаційної роботи пединститутів УРСР періоду десталінізації (1953-1964 рр.). Застосування методу контент-аналізу педагогічної преси дозволило описати проблему свідомого професійного вибору; виявити «хибність» вибору учительського шляху, порівняти бажання студентів їхати за розподілом на педагогічну роботу з ухилянням від неї.

Ключові слова: повсякдення, профорієнтація, працевлаштування студентів, вища педагогічна школа, десталінізація

Лукьяненко Александр Викторович

кандидат исторических наук, ст. преподаватель кафедры культурологии
Полтавского национального педагогического университета им. В. Г. Короленко

**«МОЙ ХАРАКТЕР НЕ ПОДХОДИТ ДЛЯ УЧИТЕЛЬСТВА»:
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ПРИЗВАНИЕ СТУДЕНТОВ
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ УССР ВРЕМЁН «ОТТЕПЕЛИ» (1)**

Аннотация. Статья иллюстрирует эволюцию профориентационной работы пединституты УССР периода десталинизации (1953-1964 гг.). Применение метода контент-анализа педагогической прессы позволило описать проблему сознательного профессионального выбора; выявить

«ошибочность» выбора учительского пути, сравнить желание студентов ехать по распределению на педагогическую работу с уклонением от нее.

Ключевые слова: *повседневность, профориентация, трудоустройство студентов, высшая педагогическая школа, десталинизация*

Oleksandr V. Lukyanenko

Ph.D. in History, Senior lecturer of cultural studies sub-department in V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University

**“MY CHARACTER IS NOT SUITABLE FOR TEACHING”:
PROFESSIONAL VOCATION OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL
INSTITUTES OF THE UKRAINIAN SSR OF THE ‘THAW’ PERIOD (1)**

Abstract. *The article illustrates the evolution of the career guidance of the pedagogical institutes of the Ukrainian SSR during the period of de-Stalinization (1953-1964). Application of content analysis of pedagogical the press allowed to describe the problem of conscious professional choice; to identify the ‘falsity’ of choosing teacher’s way and let compare the wish of students to go on educational work according to the distribution with avoidance of it.*

Keywords: *everyday life, career guidance, student employment, Higher Pedagogical School, de-Stalinization*

У нинішній Україні ринок формує попит на спеціаліста. У повоєнній УРСР попит визначався банальним браком кадрів у розореній лихоліттям країні. До часів «відлиги» незабезпеченість шкіл учителями дещо покращилася, хоча й залишалася далекою від ідеалу. Проте, ця розвідка не про кількісний склад шкіл республіки. Вона про тих, хто обирав місце біля класної дошки за покликом серце – вихованців педагогічних інститутів країни. Ми спробуємо дати аналіз офіційного образу учительського покликання, який намагалися витворити у Радянському Союзу. Одним із провідних творців цього була профільна періодична преса – газета «Радянська освіта». На її шпальтах упродовж 1953-1964 рр. з’явилося чимало публікацій, що демонстрували ставлення держави до студентського професійного вибору.

Звісно, найзначніший пласт статей мав демонструвати цілком свідомий вибір професійного майбутнього молодою людиною. Прикметно, що преса не вбачала за необхідне пропагувати осмислений потяг до учительства до другої половини 1950-х. Та й перший «ідеологічний залп» було зроблено поетичними роздумами студента Львівського педінституту П. Бубнія [1], а не зрізом опитувань, чи наслідками профорієнтації. Хоча, слід визнати, що інколи такі «поетичні одкровення» діяли успішніше за бюрократичні заходи. Молодий освітянин у своєму творі по суті описав головні проблеми педагогічного вибору тогочасної молоді. Найперша полягала у тому, що учительська стежка була привабливою найбільше для вихідців із сіл, а не великих мегаполісів. Друга – педінститут часто перетворювався на місце здобування диплома, а не на місце шліфування навичок за покликанням: «Я із села прийшов до тебе, / Любимий інституте мій! / Не тому, що з диплом треба / Людині бути молодій». Третя проблем крутилася навколо розподілу випускників і до неї ми повернемося трохи згодом: «Я хочу потім працювати / Нехай в найдальшому селі, / Бо й там допитливі малята / Чекають справжніх вчителів». Четверте питання, порушене юним поетом, стосувалося саме проблеми свідомого вибору учительської стезі. Тож, що пропонувалося вважати дійсно усвідомленим кроком, кого вважали ідеальним учителем? Перелік рис зводився до уміння самостійного навчання та любові до самовдосконалення, гуманістична парадигма навчання та любов до дітей, («Не тих, що з книгами не дружать, / Несуть нікчемні люди в клас, / Не тих, що холодно й байдуже / Дітей стрічають кожен раз»), виконання розпоряджень стосовно розподілу, відданість малій батьківщині («Не тих, що всякою ціною / До міста рвуться із села. / Звідтіль, де стежкою прямою / До вузу юність моя йшла») та служіння великій Вітчизні з тим, що нині зветься самовигоранням учителя на робочому місці («А тих, що скрізь в усіх куточках / Вітчизну бачать, служать їй. / І учням, мов синам і дочкам, / Вогонь душі дарують свій») [1].

Чому проблема вибору студента стала такою актуальною лише у середині 1950-х? Напевне, демократизація суспільства брала верх і дозволила говорити

вголос про задавлені негаразди. Школи довгий час комплектувалися не лише з випускників педагогічних інститутів, але й з класичних університетів. Останні заходили до класів відверто силуючи себе. Так, у жовтні 1957 р. об'їздно Сталінської області довго «терпіли» у себе «учителів проти волі», аж поки не стали звертатися до керівництва з проханням направляти на роботу виключно з педагогічних вишів. Ця історія стала одним із мотиваторів студентів Сталінського педінституту свідомо обирати професійний шлях [2]. З іншого боку, навіть ті вихованці педагогічних вишів, що цілком обдуманно обирали своє майбутнє, уже за учительським столом констатували таку ж безпорадність, яка була притаманна вихованцям університетів. Наприклад, випускник СумДПІ 1956 р., а на той час уже учитель Коржівської середньої школи Роменського району Сумщини писав у жовтні 1957 р., що в перші тижні роботи самотужки виправляв помилки та заповнював прогалини у знаннях. Він витратив багато часу й енергії, бо підготовка випускника інститутом була недостатньою. Проблема була саме у площині практичного. У виші мало проводили екскурсій, не знайомили із сучасною технікою, промисловим та сільськогосподарським виробництвом тощо [3].

У 1958 р. періодична преса звернулася не лише до актуалізації проблеми через особистий приклад окремих студентів. До нього стали долучати зовнішню політику та ідеологію. Прикладом було навчання Петра Нарівчого на фізматі Львівського ДПІ, який з дитинства мріяв бути вчителем та оберігати «найдорожчий скарб суспільства» – дітей. Він мав одночасно з професією учителя ідеалізувати й радянську дійсність, яка «дозволила» вчитися людям на відміну від «панської Польщі» [4].

Іншим нововведенням 1958 р. стала реклама профорієнтаційної роботи. У згаданому вище СумДПІ працював центр роботи з обдарованою молоддю. Через мережу гуртків та спецсеминарів інститут підшукував собі мотивованих абітурієнтів [5]. Мотивація бути вчителем мала б заступити всі інші потреби та бажання. Ідеалом мав би стати спеціаліст, який нехтував навіть рідною сім'єю заради професії. Зізнаємося, що за родом діяльності учитель і справді часто

приносить родину на вітвар роботи. У 1960 р. це навіть віталоя. Студенти А. Солонський навіть присвятив цьому вірш «Мати». Прикметно, що матір'ю він називав не біологічну матір, а вчительку. Педагогічний виш мав стати не єдиним джерелом професійного натхнення. Постійний контакт із педагогічним досвідом мав відбуватися навіть у години відпочинку («І знов до болю рідне все й знайоме: / Зелені луки, гуси на ріці... / Не йду – лечу від станції до дому / З студентським чемоданчиком в руці»). Навіть зважаючи на поетичну форму викладу думок, акцент очевидний. Для молодої людини контакт з професійним наставником мав стояти на порядок вище родинних взаємин («Десь мати, певно, з двору виглядає, / І соняхи в кашкетах набакир... / А я, неначе в рідній, завертаю / До вчительки любимой у двір...») [6].

Найактивніше преса почала втручатися у формування позитивного професійного вибору студентів у кінці «відлиги». Звісно, вірші як ідеологічна зброя не поділися нікуди. Саме крізь них доносили нематеріальні (я б сказав духовні, якщо це можливо у матеріалістичному середовищі) мотиви педагогічного покликання. Прикладом слугує твір студента Запорізького ДПІ Микола Лиходіда. У 1962 р. його слова зазвучали на республіку зі шпальт «Радянської освіти»: «Свою мету, / Мов сонце, світлу бачу я: / Щоб, / В клас прийду учителем коли, / Мої думки / У серці у дитячому, / Немов сережки клена, / Проросли» [7]. Таким чином, якщо дозволите, стверджувалася вічність професійного покликання, його непідвладність часові – а це доволі потужний мотиватор молодим амбіційним людям.

Це важливо і з того боку, що на початку 1960-х рр. до педагогічних вишів вступила велика кількість так званих «виробничників», які до того з професією учителя зустрічалися лише сидячи за шкільними партами чи ведучи до школи своїх дітей. Актуальність покликання у професії стала явнішою. Аби побачити, що освіта перетворювалася на різнокольоровий клаптиковий килим, достатньо поглянути на одну із заміток з «Радянської освіти» за 1963 р. Кореспондент видання із захопленням констатував, що про 1 вересня «серед гомінкої, щасливої, радянської дітвори» серед студентів Київського ДПІ іноземних мов

мріяли колишні прикордонники Іван Льольченко та Володимир Самокша, колгоспниця Євдокія Литвиненко і робітниці взуттєвих фабрик Надя Шум та Любов Огородник [8]. Тут зауважимо лише, що серед хвилі виробничників був значний відсоток тих, хто переступи поріг педагогічного інституту, мріючи бути учителем. Однак, згодом оголилася проблема педагогічної непридатності більшості абітурієнтів. Хоча саме тоді виші почали «масований наступ» на свідомість своїх вихованців. Професійна орієнтація у стінах вишів розгорнулася з неабиякою силою. Скажімо, в Івано-Франківському ДПІ для цього створили систему профорієнтаційних стендів у корпусі та по аудиторіях. Серед засобів впливу були дошки з описом сьогодення шкіл («У школах області»), практичного боку роботи викладачів вишу у сфері середньої освіти («Допомога школі»), огляд педагогічної преси («Педагогічна інформація», «Новини педагогічної літератури» та «Науково-публіцистичні праці членів кафедри педагогіки»). Особливе місце займав стенд «Студенти повідомляють». Це було дзеркало практики на Рівненщині, Луганщині, Волині та на Прикарпатті. Крізь нього можна було побачити як плюси підготовки, так і негаразди у формування майбутнього учителя [9].

Доволі цікавим виявився образ молодого людини в цілому та майбутнього учителя зокрема у поетичному змалюванні студента Ніжинського ДПІ Василя Щербоноса. У жовтні 1963 р. «Радянська освіта» надрукувала його вірш «Розмова з ровесником» [10]. Із нього можна відтворити загальні риси про професійне майбуття та повсякдення студента педагогічного вишу. Так, студентство попри юний вік розглядалося як одна з основ трудового народу на рівні з робітниками, колгоспниками та солдатами («Будівники, / Студенти і солдати, / Крилаті ровесники мої, / Своїх народжень / Пригадайте дати, / Скромненькі біографії свої»). Це було повоєнне покоління двадцятилітніх молодих людей, яке отримало значний ідеологічний багаж у вигляді легенд про революційну осінь 1917 року та міфи про радянсько-німецьку війну 1941-1945 років (Що згадувать? / Ніхто з нас, / Котрим нині / Усього лиш по двадцять-двадцять-два, / Не штурмував / У ніч тривожну Зимній, / В боях за Волгу /

Участі не брав»). Це – основа ідеологічного впливу не лише на підростаюче покоління, але й базис для створення радянського пантеону у головах самих студентів. Юнацтву годилося гордо зносити усі можливі поневіряння та труднощі, бо саме від них залежала подальша доля країни («Та з нас ніхто / На долю скарг не пише, / Нехай до нас / Ще слава не прийшла, / Але погляньте / Навкруги пильніше, / Які на нас / Чекають скрізь діла»). Молодий учитель разом з іншими радянськими громадянами мав закласти такий собі «Вічний комуністичний рейх» – квітучу оазу з-поміж загниваючого світу. Тим паче, що студентство уже поповнювало лави комуністичний бригад, які мали бути рушієм нового суспільства («Належить нам / Зробить квітучим садом / Радянську землю / На мільйони літ, / Комуністичні здружені бригади – / Це ж зримий / Комунізму первоцвіт»). З рештою, від юних сердець вимагалася робота за покликом серця. Вона мала бути щирою, надмірною, сповненою самопожертви та виклику наступним поколінням («Ровеснику! / Підвівшись на світанку, / Весь день не знаймо / Спокою рукам. / Щоб на могли / Позаздрити нащадки, / Як ми сьогодні / Заздримо батькам») [10]. Звісно, це не була пряма агітація за свідомий вибір професії учителя. Проте, з вірша стає зрозумілою висока планка, яку ставили перед педагогом ідеологи. І не всі студенти хотіли чи то могли нести цю відповідальність «освітянського месії» на селі.

Хоча тих, хто згодився, була й немала кількість. На початку 1960-х преса почала звертатися до агітації з використанням живих прикладів успішних освітян. У листопаді 1963 р. «зразковими» були названі 600 випускників Вінницького ДПШ, що стали відмінники народної освіти. Кореспондент відверто називав їх «одержимими». Ця педагогічна одержимість, на його думку, мала одне глибоке джерело – Антона Францевича Машинського, декана факультету підготовки учителів 1-4 класів. Преса убила двох зайців одночасно. З одного боку, показали, що вищі мали прищеплювати любов до професії прикладами з реального життя. З іншого – що перебування викладача у кабінеті не просто не заважає йому знати, що скоїлося у гуртожитку чи хто замість того, щоб бути на

лекції, блукає по місту. Він має бути магнітом, до якого, що б не трапилося, тягнулися б студенти, щоб учитися в нього педагогічного хисту [11].

Роль живого прикладу в агітації за «учительське майбутнє» дійсно ставала визначальною. Скажімо, в Івано-Франківську у січні 1964 р. виш організував спеціальну конференцію на тему «Вчитель у школі – що сіяч у полі». Окрім заслужених та відомих, на ній виступали й умотивовані студенти. Не даремно завідувач кафедри педагогіки Е. Гришин зауважив, що «хороший студент сьогодні – це маяк народної освіти у майбутньому» [12]. Для цього у періодиці почали змальовувати образ молодого людини, яка уже з інститутської лави готувала себе до роботи за учительським столом. Приклади знаходили по всій території УРСР. У Сумському ДПІ такою виявилася Шура Титаренко, яка швидко стала загальною улюбленицею учителів і дітей Рожковицької восьмирічки у Середньо-Будському районі Сумщини. Четвертокурсниця окрім освітньої роботи, ще керувала танцювальним гуртком. Її слова мали стати дороговказом для інших: «Це любов до обраної професії, праця за покликанням, за велінням серця. А це – основа в будь-якій справі» [13]. Таке «веління серця» в окремих закладах програмували чи не щороку. Івано-Франківські освітяни, окрім згаданих вище періодичних конференцій, мали за традицію у травні проводити Свято учителя в обласному театрі. На ньому у якості реклами престижності професії давали слово успішним педагогам. Після них обов'язково заслуховували молодь, яка мала переконати аудиторію у своїй відданості справі та майбутній професії [14].

Загалом, на початку 1960-х вища школа перейшла від слів до дій. Наприклад. Ніжинські викладачі розуміли, що на I курси педінститутів часто приходили випадкові і байдужі до професії люди. Для фільтрації набору педагоги обрали схему «школа-олімпіади-виш». Інститут мотивував та зацікавлював учнів-учасників предметних олімпіад на навчання [15]. З іншого боку долали проблему свідомого вибору майбутнього інші педінститути. У 1964 р. Луганський виш організували безоплатні курси в для природничників та математиків. У Полтавський ДПІ організував мережу самооплатних очних та

безоплатних заочних курсів у Полтаві, Кременчуці, Карлівці, Лубнах та Миргороді. До речі, таким чином виші долали не лише проблему осмисленого навчання, але й набору як такого. Скажімо, в Луганську уже на 20 липня 1964 р. на 435 місць було подано 1400 заяв, 280 з яких надійшли від працюючої молоді. А у Полтавський виш – на 350 місць – 872 заяви (135 від молоді з виробництва). Проте, були місця, де молоді люди з точки зору держави неохоче йшли за покликанням здобувати учительську майстерність. У той самий період Херсонський педагогічний – на 300 місць було подано 477 заяв, а до Бердичіва 186 на 150 наявних місць [16]. Звісно, це можна потрактувати двояко. З одного боку, Луганськ та Полтава з конкурсом три людини на місце мали чим пишатися. Проте, окрім свідомих майбутніх учителів, до них могли вступати пересічні шукачі диплому. Тому Бердичів та Херсон могли б мати рафінованіших освітян у майбутньому, які б поповнили школи країв.

Значну справу у процесі формування контингенту педагогічних вишів робити колишні випускники. Вони були безоплатною рекламою закладів на робочих місцях у найвіддаленіших селах областей. Так, у Ніжині більшість абітурієнтів 1964 р. були учнями колишніх випускників педінституту. Незрима пропагандистська робота колишніх студентів забезпечила вищій школі конкурс у 3 особи на місце – на 375 місць було подано більше 1 тис заяв [17].

Звичайно, курси як система відбору «педагогічно здібних» не завжди виправдовували себе. У 1963 р. освітяни Черкаського педінституту робили все можливе для вияву та залучення до навчання якомога здібніших молодих людей. Педагоги їздили по школах області, закріплювали агітаторів за районами, відкрили очні й заочні підготовчі курси. Але того року на 100 місць фізико-математичного факультету подали 145 заяви – виш розраховував на в рази більше число. У 1964 р. було краще. Директор закладу О. Тканко зауважував, що окрім власне бажань самих педагогів, велику роль тут відігравало бажання дітей. Він називав молодь чутливим барометром, стрілка якого завжди повернута до всього важливого, цікавого та перспективного. Саме тому у 1964 р. виш на 25 місць хіміків-біологів отримав 418 заяв. Як зауважив

очільник Черкаського ДПІ, «ідеї хімізації народного господарства, незвідані та манливі перспективи великої хімії перегнули стрілку барометра в свій бік» [18]. Плюс для вишу одночасно був мінусом у профорієнтації. Якщо пригледітись, то студенти обирали спочатку хімію, а вже потім педагогічне покликання як своє майбутнє.

Можливо, саме тому у Дрогобичі виш запитував свого абітурієнта крізь вступний твір, чому той обрав професію педагога? Тим паче, що у більшості випадків молоді люди пояснювали свій вибір доволі банально. Одні говорили про своє бажання навчати дітей читати й писати, інші – мрією (!) працювати над учнівськими зошитами вночі. Не даремно викладачі вишу констатували зубожіння думки та казенну холодність вступників. Молодь мала ділові позитивні якості. Проте, їй бракувало закоханості у трудову діяльність учителів [19].

Література

1. Бубній П. Мій шлях // Радянська освіта. – 19 січня 1957. – №2.– С.1.
2. Курдюмова О., Омеляненко І., Холодїй Б. З досвіду перебудови викладання суспільних наук // Радянська освіта. – 16 лютого 1957. – №7.– С.4.
3. Стухіставець В. Слово до вузів // Радянська освіта. – 16 лютого 1957. – №7.– С.3.
4. Нарівчий П. Здійснена мрія // Радянська освіта. – 5 травня 1958. – №18.– С.3.
5. Чертков Й., Ляшенко Л. Підказане досвідом інституту // Радянська освіта. – 22 листопада 1958. – №47.– С.4.
6. Солонський А. Мати // Радянська освіта. – 29 червня 1960. – №52.– С.2
7. Лиходід М. Кленові сережки // Радянська освіта. – 17 лютого 1962. – №14.– С.4.
8. Юзвенко Л. По-діловому // Радянська освіта. – 4 вересня 1963. – №70.– С.2.
9. Юзвенко Л. За кафедрою – практик // Радянська освіта. – 12 жовтня 1963. – №81.– С.2

10. Щербоніс В. Розмова з ровесником // Радянська освіта. – 26 жовтня 1963. – №85.– С.1
11. Ткаченко О. Одержимі // Радянська освіта. – 13 листопада 1963. – №90.– С.2
12. Креховецький В. Щира розмова // Радянська освіта. – 4 січня 1964. – №2.– С.1
13. Науменко І. Коли ти учитель за покликанням // Радянська освіта. – 4 січня 1964. – №2.– С.1
14. Креховецький В., Гнесицький М. Народження традиції // Радянська освіта. – 29 травня 1964. – №43.– С.2
15. Пінчук Т. Гідне поповнення // Радянська освіта. – 10 червня 1964. – №46.– С.2
16. Капелюшник І. Педінститут і новий прийом // Радянська освіта. – 25 липня 1964. – №59.– С.2
17. Новомінський А. Сила традицій // Радянська освіта. – 15 серпня 1964. – №64.– С.2
18. Барометр покликання // Радянська освіта. – 19 серпня 1964. – №66.– С.2
19. Сюта О. Хто ти, молодий наставнику? // Радянська освіта. – 19 вересня 1964. – №75.– С.2

References

1. Bubniy P. Miy shlyakh // Radyans'ka osvita. – 19 sichnya 1957. – №2.– S.1.
2. Kurdyumova O., Omelyanenko I., Kholodiy B. Z dosvidu perebudovy vykladannya suspil'nykh nauk // Radyans'ka osvita. – 16 lyutoho 1957. – №7.– S.4.
3. Stukhistavets' V. Slovo do vuziv // Radyans'ka osvita. – 16 lyutoho 1957. – №7.– S.3.
4. Narivchyuy P. Zdiysnena mriya // Radyans'ka osvita. – 5 travnya 1958. – №18.– S.3.
5. Chertkov Y., Lyashenko L. Pidkazane dosvidom instytutu // Radyans'ka osvita. – 22 lystopada 1958. – №47.– S.4.

6. Solons'kyy A. Maty // Radyans'ka osvita. – 29 chervnya 1960. – №52.– S.2
7. Lykhodid M. Klenovi serezhky // Radyans'ka osvita. – 17 lyutoho 1962. – №14.– S.4.
8. Yuzvenko L. Po-dilovomu // Radyans'ka osvita. – 4 veresnya 1963. – №70.– S.2.
9. Yuzvenko L. Za kafedroyu – praktyk // Radyans'ka osvita. – 12 zhovtnya 1963. – №81.– S.2
10. Shcherbonis V. Rozмова z rovesnykom // Radyans'ka osvita. – 26 zhovtnya 1963. – №85.– S.1
11. Tkachenko O. Oderzhymi // Radyans'ka osvita. – 13 lystopada 1963. – №90.– S.2
12. Krekhovets'kyy V. Shchyra rozmova // Radyans'ka osvita. – 4 sichnya 1964. – №2.– S.1
13. Naumenko I. Koly ty uchytel' za poklykannyam // Radyans'ka osvita. – 4 sichnya 1964. – №2.– S.1
14. Krekhovets'kyy V., Hnesyts'kyy M. Narodzhennya tradytsiyi // Radyans'ka osvita. – 29 travnya 1964. – №43.– S.2
15. Pinchuk T. Hidne popovnennya // Radyans'ka osvita. – 10 chervnya 1964. – №46.– S.2
16. Kapelyushnyk I. Pedinstytut i novyy pryom // Radyans'ka osvita. – 25 lypnya 1964. – №59.– S.2
17. Novomins'kyy A. Syla tradytsiy // Radyans'ka osvita. – 15 serpnja 1964. – №64.– S.2
18. Barometr poklykannya // Radyans'ka osvita. – 19 serpnja 1964. – №66.– S.2
19. Syuta O. Khto ty, molodyy nastavnyku? // Radyans'ka osvita. – 19 veresnya 1964. – №75.– S.2

Summary

The article illustrates the evolution of the career guidance of the pedagogical institutes of the Ukrainian SSR during the period of de-Stalinization (1953-1964). Application of content analysis of pedagogical the press allowed to describe the problem of conscious professional choice; to identify the ‘falsity’ of choosing teacher’s way and let compare the wish of students to go on educational work according to the distribution with avoidance of it.

Modern-day Ukraine market creates demand for a specialist. In the post-war Ukrainian SSR, the demand was determined by the banal lack of personnel in the country devastated by the trouble years of war. By the time of the ‘thaw’, insecurity of schools with teachers somewhat improved, although it remained far from the ideal. However, this paper is not about the number of members of schools of the republic. It is about those who chose a place near the blackboard at the call of the heart – about the students of educational institutions of the country. We will try to analyze an official image of the teacher’s calling that was created in the Soviet Union. One of the leading creators of this was profiled periodicals – the newspaper ‘Soviet education’. There were many publications showing the state’s attitude to students’ professional choices on its pages over the 1953-1964 biennium.

Of course, the most significant layer of articles had to demonstrate fully conscious choice of future profession of young man. It is remarkable that the press did not see it necessary to promote meaningful teaching to the second half of the 1950s. And the first “ideological salvo” was made with the poetic reflections of the student of Lviv Pedagogical Institute, Pavlo Bubniy.

A significant role in the formation of a contingent of pedagogical universities was played by the former graduates. They were gratuitous advertising of the establishments in the workplace in the most remote rural areas.

A large number of so-called “vyrobnuchnyks” (men from the plants – from the production) came Pedagogical universities. They had met with the profession of the teacher before that just during sitting at school desk or taking their children to school.

The urgency of vocation in the profession was more obvious. We can see that education was transformed into a multicolored patchwork rug, just looking at one of the notes of the “Soviet education” for the 1963 edition. The correspondent said that students of the Kiev State Pedagogical Institute of the foreign Languages former guards Lolchenko Ivan and Vladimir Samoksha, Collective Farm workers Evdokia Litvinenko and shoe factory workers Nadia Shumna and Lubov Ogorodnyk dreamed about September, 1 (The Day of Knowledge) “among the noisy, happy, Soviet kids”. Here we note only that there was a significant percentage of hoping to be a teacher among vyrobnychnyks. However, later it exposed the problem of educational unsuitability of most students. Although the university then began the “massive attack” on the minds of their students. Vocational guidance within the walls of universities unfolded with great force.